

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Навчально-науково-виробничий центр

(назва факультету/підрозділу)

Кафедра менеджменту

(назва кафедри)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Рекреаційні комплекси світу

(назва навчальної дисципліни)

обов'язкова професійна

(обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)

за освітньою (освітньо-професійною) програмою

Туризм

(назва освітньої програми)

підготовки Бакалавр

найменування освітнього ступеня

у галузі знань 24 «Сфера обслуговування»

код та найменування галузі знань

за спеціальністю 242 «Туризм»

Рекомендовано кафедрою

менеджменту на 2023–2024

(назва кафедри)

навчальний рік.

Протокол від «28» серпня 2023 року

№ 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни « Рекреаційні комплекси світу »

(назва навчальної дисципліни)

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Рекреаційні комплекси світу» є одним із професійно-орієнтованих курсів програми підготовки фахівців з туризму. Розглядаються процеси формування та закономірності розвитку рекреаційної інфраструктури у світі, її види, форми й особливості за окремими регіонами та країнами, а також напрямки розвитку рекреаційної галузі, що забезпечує реалізацію різних рекреаційних потреб населення, сприяє його оздоровленню, підвищенню працездатності та утвердженню духовних якостей.

Увага приділяється наданню здобувачам вищої освіти (далі – здобувачі) відповідних навичок і вмінь щодо реалізації своєї управлінської ідеї та результатів праці на користь організації та суспільства у сфері розвитку територіально-рекреаційних комплексів.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що під час аудиторних занять розглядаються як конкретні теоретичні аспекти формування, розвитку та розміщення територіально-рекреаційних комплексів, так і сучасні моделі державної підтримки рекреації як соціально значущого процесу. Це практичне спрямування аудиторних занять покликано забезпечити кваліфіковану професійну підготовку майбутніх фахівців з урахуванням наявних соціально-економічних умов, що визначають межі розвитку територіально-рекреаційних комплексів.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Помаза-Пономаренко Аліна Леонідівна, доцент кафедри менеджменту, д.держ.упр., с.д.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Лермонтовська, 28, Робочий номер телефону – 704-14-31.
E-mail	romaza.ponomarenko@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	- державне регулювання в туристичній сфері; - інституційний та інфраструктурний розвиток туристичної сфери
Професійні здібності	- професійні знання і значний досвід теоретико-методологічних питань державно-правового регулювання в туристичній сфері; - значний досвід проведення навчальних занять у вищій школі із застосуванням творчих форм роботи
Наукова діяльність за освітнім компонентом	- рекреаційне природокористування й охорона природи; - організація рекреаційної діяльності

Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни – аудиторні заняття з навчальної дисципліни «Рекреаційні комплекси світу» проводяться згідно із затвердженим розкладом. Електронний варіант розкладу розміщено на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щовівторка з 11.00 до 12.00 в аудиторії № 8 навчально-науково-виробничого центру НУЦЗ України. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни – визначення та вивчення умов формування, розвитку та розміщення територіально-рекреаційних комплексів, ознайомлення з системами організації діяльності населення для відновлення фізичних і духовних сил, моделями державної підтримки рекреації як соціально значущого процесу; формування у студентів необхідних для майбутньої професійної діяльності теоретичних знань про сутність, структуру, функціонування курортів, сферу курортних послуг, способи їх урізноманітнення й удосконалення шляхом інноваційних технологій, загальні засади конкуренції в туризмі та курортному бізнесі зокрема.

Вивченню навчальної дисципліни «Рекреаційні комплекси світу» передують отримання знань і умінь у межах інших дисциплін (основи туризмознавства; країнознавство, історія та географія туризму). У свою чергу оволодіння знаннями й умінями в межах навчальної дисципліни «Рекреаційні комплекси світу» дозволить належним чином вивчити гендерні основи безпеки та професійної діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	очна (денна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	обов'язкова професійна
Рік підготовки	3
Семестр	6
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	4
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	120
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	20

- практичні заняття (годин)	30
- семінарські заняття (годин)	–
- лабораторні заняття (годин)	–
– курсовий проект (робота) (годин)	–
- інші види занять (годин)	–
- самостійна робота (годин)	70
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	–
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	екзамен

Передумови для вивчення дисципліни

Пререквізити: основи туризмознавства; країнознавство, історія та географія туризму.

Перелік раніше здобутих результатів навчання:

– знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

– знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

– застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

– розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми _____ «Туризм» _____,
назва

вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.	ПР01
Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.	ПР09
Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.	ПР12
Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.	ПР14

Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.	ПР15
Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.	ПР18
Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.	ПР19
Дисциплінарні результати навчання	<i>аббревіатура</i>
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.	ПР01
Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг з урахуванням стандартів у сфері туризму, а також дотримання норм безпеки.	ПР09
Встановлювати зв'язки та застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг під час надання туристичних послуг.	ПР12
Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття, дотримуватись правових аспектів і етичних засад здійснення туристичної діяльності, що напрацьовані у Європейському Союзі та інших країнах світу.	ПР14
Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань, розуміючи особливості відповідальності за порушення законодавства у сфері туристичної діяльності.	ПР15
Об'єктивно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях у туристичній сфері.	ПР18
Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань, пов'язаних із наданням туристичних послуг і розбудові рекреаційних комплексів на окремо взятій території.	ПР19

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ЗК01

Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ЗК02
Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу	ЗК04
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	ЗК06
Здатність працювати в міжнародному контексті	ЗК07
Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	ЗК09
Здатність планувати та управляти часом	ЗК13
Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності	ФК15
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	ФК16
Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління	ФК18
Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем	ФК22
Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства	ФК29
Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу	ФК30
Очікувані компетентності з дисципліни	<i>аббревіатура</i>
Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного мислення та несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.	K28

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1.1. Рекреаційна діяльність і рекреаційно-туристське

обслуговування.

Сутність поняття «рекреаційна діяльність». Головні форми рекреаційної діяльності (відпочинок, лікування, туризм), їх співвідношення і взаємозалежність.

Підходи до визначення поняття «відпочинок». Різновиди відпочинку.

Класифікація рекреаційної діяльності (стосовно окремої держави, залежно від: мети подорожі, засобу пересування, тривалості подорожі, сезонності, складу групи, віку туристів, організаційних форм, форм фінансування, територіального охоплення).

Сутність поняття «рекреаційно-туристське обслуговування». Складники туристського продукту (тур, екскурсія, туристські товари). Різновиди туристських товарів.

Сутність поняття «рекреаційно-туристська послуга», її властивості та фактори, що впливають на мінливість послуг. Стандарт обслуговування.

Особливі заходи щодо вирівнювання попиту та пропозиції рекреаційно-туристського продукту.

Тема 1.2. Рекреаційно-ресурсний потенціал: поняття, склад, структура.

Рекреаційні ресурси – база для формування рекреаційно-ресурсного потенціалу. Поняття рекреаційно-ресурсного потенціалу. Співвідношення понять «рекреаційні ресурси» та «умови рекреаційної діяльності». Класифікація і склад рекреаційних ресурсів: генетичний та ситуативний підходи до визначення рекреаційних ресурсів. Оцінювання рекреаційних ресурсів з погляду різних суб'єктів рекреації різного рангу. Методи та головні етапи оцінювання рекреаційних ресурсів. Головні типи оцінювання рекреаційних ресурсів (медико-біологічний, технологічний, психолого-естетичний, економічний). Методи економічної оцінювання рекреаційних ресурсів: витратний та рентний.

Інфраструктурні рекреаційні ресурси. Формування рекреаційної інфраструктури. Оцінювання соціально-економічних рекреаційних ресурсів на основі якісних, кількісних та економічних показників, які характеризують діяльність підприємств, що входять до складу рекреаційного господарства та суміжних галузей. Аналіз інфраструктурних рекреаційних ресурсів у світі та в Україні.

Тема 1.3. Територіальна рекреаційна система.

Сутність територіальної рекреаційної системи (ТРС). Поняття територіального рекреаційного комплексу (ТРК) як основи функціонування рекреаційного господарства на певній території. Визначення, схема, властивості, типологія ТРК і ТРС. Наукові категорії розвитку і розміщення рекреації та туризму. Етапи та стадії формування територіальних рекреаційних комплексів. Типологія рекреаційних занять. Цикли рекреаційної діяльності.

Тема 1.4. Рекреаційне природокористування й охорона природи.

Рекреаційний вплив на природне середовище, його охорона та оптимальне використання у зв'язку з розвитком масового відпочинку і туризму. Задачі охорони природного середовища. Охорона природного середовища як основна можливість збереження природних рекреаційних ресурсів. Рекреаційне природокористування, його функції. Рекреаційна дигресія. Рекреаційний вплив на природні комплекси. Поняття рекреаційної дигресії. Визначення стадій рекреаційної дигресії. Рекреаційне навантаження. Поняття рекреаційного навантаження та рекреаційна ємність території. Методичні підходи до визначення навантажень на рекреаційні території. Рекреаційне використання територій, що охороняються. Види об'єктів природно-заповідного фонду України які можливо використовувати в цілях рекреації, їх визначення. Екологічна ситуація і рекреаційне природокористування. Вплив екологічного стану території на розвиток рекреації. Виникнення нового виду рекреаційної діяльності – екологічний туризм.

Тема 1.5. Теоретичні основи рекреаційного районування.

Основні принципи і головні аспекти рекреаційного районування. Утність поняття «районування». Економічний, екологічний, соціальний, географічний аспекти рекреаційного районування. Принципи рекреаційного районування: генетичний, соціально-економічний, єдності з адміністративно-територіальним поділом території. Умови і фактори рекреаційного районоутворення. Умови рекреаційного районоутворення- загальні особливості природного й соціально-економічного середовища, у яких відбувається формування й функціонування туристських районів. Природне середовище рекреаційного районоутворення. соціально-економічне середовище рекреаційного районоутворення. Перелік факторів рекреаційного районоутворення. Визначення рекреаційного району. Поняття рекреаційного району. Основні признаки і структура характеристики рекреаційного району. Таксономічні одиниці районування. Варіанти таксономічних одиниць рекреаційного районування, їх визначення. Рекреаційне районування світу. Загальна характеристика обсягів і тенденцій світового рекреаційного процесу.

МОДУЛЬ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА РЕКРЕАЦІЙНИХ КОМПЛЕКСІВ СВІТУ

Тема 2.1. Європа – провідний рекреаційний регіон світу.

Роль рекреаційних ресурсів європейського макротуристичного регіону в забезпеченні його соціально-економічного розвитку. Характер рекреаційної спеціалізації Європи. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків Європи. Її основні рекреаційні центри.

Тема 2.2. Рекреаційні комплекси Африки.

Значення рекреаційних ресурсів африканського макротуристичного регіону в забезпеченні його соціально-економічного розвитку. Характер рекреаційної спеціалізації Африки. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків Африки. Її основні рекреаційні центри.

Тема 2.3. Рекреаційні комплекси і центри туризму в Азії, Австралії, Океанії та на Близькому Сході.

Роль рекреаційних ресурсів азійського й австралійського макротуристичного регіонів у забезпеченні їх соціально-економічного розвитку. Характер рекреаційної спеціалізації Азії, Австралії, Океанії та на Близькому Сході. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків Азії. Рекреаційне районування на Близькому Сході. Їхні основні рекреаційні центри Австралії, Океанії та на Близькому Сході.

Тема 2.4. Розвиток рекреаційних комплексів Американського регіону.

Роль рекреаційних ресурсів макротуристичного регіону в забезпеченні його соціально-економічного розвитку. Характер рекреаційної спеціалізації Близького Сходу. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків Близького Сходу. Їхні основні рекреаційні центри.

Тема 2.5. Рекреаційне районування України.

Варіанти рекреаційного районування України. Характеристика рекреаційних районів України. Регіональні проблеми розвитку рекреаційного комплексу України.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота	
5- й семестр						
Модуль 1. Теоретико-методологічні основи рекреаційної діяльності						
Тема 1.1. Рекреаційна діяльність і рекреаційно-туристське обслуговування	11	2	2	–	7	–

Тема 1.2. Рекреаційно-ресурсний потенціал: поняття, склад, структура	13	2	4	–	7	–
Тема 1.3. Територіальна рекреаційна система	13	2	4	–	7	–
Тема 1.4. Рекреаційне природокористування й охорона природи	11	2	2	–	7	–
Тема 1.5. Теоретичні основи рекреаційного районування	11	2	2	–	7	–
Разом за модулем 1	59	10	14	–	35	–
5- й семестр						
Модуль 2. Характеристика рекреаційних комплексів світу						
Тема 2.1. Європа – провідний рекреаційний регіон світу	13	2	4	–	7	–
Тема 2.2. Рекреаційні комплекси Африки	13	2	4	–	7	–
Тема 2.3. Рекреаційні комплекси і центри туризму в Азії, Австралії, Океанії та на Близькому Сході	11	2	2	–	7	–
Тема 2.4. Розвиток рекреаційних комплексів Американського регіону	11	2	2	–	7	–
Тема 2.5. Рекреаційне	13	2	4	–	7	–

районування України						
Разом за модулем 2	61	10	16	–	35	–
Разом	120	20	30	–	70	–

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Рекреаційна діяльність і рекреаційно-туристське обслуговування	2
2.	Рекреаційно-ресурсний потенціал: поняття, склад, структура	4
3.	Територіальна рекреаційна система	4
4.	Рекреаційне природокористування й охорона природи	2
5.	Теоретичні основи рекреаційного районування	2
6.	Європа – провідний рекреаційний регіон світу	4
7.	Рекреаційні комплекси Африки	4
8.	Рекреаційні комплекси і центри туризму в Азії, Австралії, Океанії та на Близькому Сході	2
9.	Розвиток рекреаційних комплексів Американського регіону	2
10.	Рекреаційне районування України	4
13.	Разом	30

Теми лабораторних і семінарських занять навчальним планом не передбачені.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

Науковий реферат

З метою поглиблення знань із дисципліни, набуття навичок самостійної роботи з літературою пропонується виконання індивідуальних творчих завдань у вигляді написання наукових рефератів. Написання реферату займає важливе місце у процесі організації самостійної роботи студентів і є важливим засобом поглиблення знань з навчальної дисципліни. Реферати стимулюють до більш глибокого вивчення предмета, розвивають вміння користуватися навчальною літературою і законодавством, складати бібліографію. Реферати виконуються на основі самостійного вивчення рекомендованої літератури і законодавства, перелік яких не обмежує ініціативи студента і його можливостей у використанні більш широкого кола наукових досліджень.

Вказівки до виконання індивідуальних завдань

Однією з форм індивідуальної творчої роботи є *написання та захист реферату*. Робота над рефератом складається із наступних етапів: вибір теми

на основі тематики, затвердженої кафедрою; накопичення інформаційного матеріалу; підготовка та написання реферату; захист реферату.

Реферат повинен мати таку структуру:

- план;
- короткий вступ;
- виклад основного змісту теми;
- висновки;
- список використаної літератури.

План – це логічна основа реферату, від нього залежить структура, зміст, логічний зв'язок частин реферату. Розробка плану розпочинається з ознайомлення з відповідною літературою, на основі якої складається попередній план з двох-трьох пунктів. План не слід занадто деталізувати – в ньому даються основні, центральні питання теми в логічній послідовності. Доцільно попередньо складений план реферату узгодити на консультації з викладачем. Маючи попередній план, необхідно звернутися до бібліографії. Суттєву допомогу в ознайомленні з бібліографією можуть надати бібліотечні каталоги (алфавітний, предметний), довідкова література (енциклопедії, словники, статистичні збірники), наукова та періодична література (монографії, журнали, газети).

Реферат повинен містити характеристику рекреаційного району світу.

Рекомендований план характеристики рекреаційного району:

1. Час виникнення, історичні особливості формування.
2. Рекреаційні ресурси (природні, історико-культурні, інфраструктурні) і їхні територіальні поєднання.
3. Характер рекреаційної спеціалізації та ступінь її розвитку.
4. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків (скільки туристів приїжджає та виїжджає з рекреаційного району, скільки коштів вони залишають).
5. Рівень рекреаційного освоєння території району – стан розвитку рекреаційної функції в межах певної території (акваторії) за визначений період. Чи характеризується рекреаційний район насиченістю території елементами рекреаційної інфраструктури, певною мірою рекреаційним навантаженням, ступенем розвитку рекреаційного господарства, його зв'язками з іншими підсистемами.
6. Наявність одного або більше рекреаційних центрів і органів керування.
7. Проблеми та перспективи подальшого розвитку з урахуванням вимог часу та суспільства.

Основному тексту в рефераті передуює вступ. У ньому необхідно показати значення, актуальність проблеми, яка розглядається, обґрунтувати вибір теми, сформулювати основну мету, яка буде розкрита в рефераті. В основній частині роботи велику увагу слід приділити глибокому теоретичному аналізу як теми в цілому, так і окремих її питань, правильно ув'язати теоретичні положення з практикою, розкрити матеріал відповідно до складеного плану. Виклад основних питань завершується короткими

висновками, де узагальнюються найважливіші положення, розглянуті в рефераті. Реферат повинен бути написаний грамотно, без помилок, повторів, скорочень.

Важливе значення має правильне оформлення реферату. На титульному аркуші необхідно вказати назву вищого навчального закладу, факультету, реферату, групу, своє прізвище та ініціали, прізвище наукового керівника. На наступному аркуші наводиться план реферату з вказаними сторінками відповідних розділів.

Текст реферату повинен бути набраним на комп'ютері (або ж написаний від руки) з одного боку аркуша формату А4, шрифт – Times New Roman, розмір – 14, поля: верхнє та нижнє – 20 мм, лівє – 30 мм, правє – 10 мм, інтервал – 1,5.

Кожен розділ плану починається з нової сторінки.

Сторінки повинні бути пронумеровані у правому верхньому куті.

Обсяг реферату – 25-30 сторінок друкованого тексту, або 40-45 аркушів написаних від руки.

Текст реферату повинен містити посилання на використані літературні джерела. Цитати з використаних джерел необхідно брати в лапки і давати точні та повні посилання на ці джерела. Зазначені у тексті цитати повинні відповідати посиланням на джерела, з яких вони наведені, та оформлені таким чином: [1, с. 25], де перша цифра – номер джерела за списком використаної літератури, а друга – номер сторінки.

Посилання робляться у вигляді зносок (у нижній частині сторінки). Зноски подаються за існуючими бібліографічними правилами (автор, назва роботи, місце і рік видання, номер сторінки). Посилання повинні бути пронумеровані. У кінці роботи з дотриманням бібліографічних правил подається список використаних правових джерел та літератури у такій послідовності:

- 1) нормативно-правові акти та інші правові документи (подаються за юридичною силою і датою прийняття);
- 2) література (подається в алфавітному порядку);
- 3) інші матеріали.

Бібліографічний список має містити: прізвищ автора, з наведенням назви праці (статті), видавництва, року видання та загальної кількості сторінок. Підготовлений реферат захищається на семінарському або індивідуальному занятті. Аргументом для підготовки до захисту реферату є позитивна рецензія наукового керівника, в іншому випадку його необхідно доопрацювати відповідно до даних у ній рекомендацій.

Реферат не допускається до захисту, якщо: текст реферату є компіляцією тексту підручника чи іншого джерела такого виду; основні питання не розкрито або викладено фрагментарно; текст містить помилки; реферат оформлено неправильно.

Підготовка до захисту реферату включає усунення недоліків і помилок, указаних у рецензії, та складання короткого резюме реферату (визначення важливих понять, фактів, формулювання висновків), що буде сприяти закріпленню матеріалу в пам'яті і вільному його викладу під час захисту.

Рекомендована тематика для реферату:

1. Характеристика Північно-Європейського рекреаційного регіону.
2. Характеристика Південно-Європейського рекреаційного регіону.
3. Характеристика Західно-Європейського рекреаційного регіону.
4. Характеристика Східного і Центрально-Європейського рекреаційного регіону.
5. Характеристика Східно-Американського рекреаційного регіону.
6. Характеристика Північно-Американського рекреаційного регіону.
7. Характеристика Центрально-Американського рекреаційного регіону.
8. Характеристика Південно-Американського рекреаційного регіону.
9. Характеристика Карибського рекреаційного регіону.
10. Характеристика рекреаційного регіону Океанії.
11. Характеристика Австралійсько-Тихоокеанського рекреаційного регіону.
12. Характеристика Північно-Східного Азіатського рекреаційного регіону.
13. Характеристика Південно-Східного Азіатського рекреаційного регіону.
14. Характеристика Південно-Азіатського рекреаційного регіону.
15. Характеристика Північно-Африканського рекреаційного регіону.
16. Характеристика Південно-Африканського рекреаційного регіону.
17. Характеристика Західно-Африканського рекреаційного регіону.
18. Характеристика Східно-Африканського рекреаційного регіону.
19. Характеристика Українського рекреаційного регіону.
20. Характеристика Близькосхідного рекреаційного регіону.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

У навчальній дисципліні використовуються такі методи навчання і викладання:

– методи навчання за джерелами набуття знань: словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда); наочні методи навчання (демонстрація); практичні методи навчання (практична робота);

– методи навчання за характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; індуктивний; дедуктивний; традуктивний;

– методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто

навчається: проблемний виклад; частково-пошуковий;

– інноваційні методи навчання: робота з навчально-методичною літературою; навчання з використанням технічних ресурсів; інтерактивні методи; методи організації навчального процесу, що формують соціальні навички;

– самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є екзамен і тестування під час модульного контролю, а також виконання індивідуальних та групових завдань на практичних заняттях.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального й індивідуального опитування, а також опрацювання практичних ситуацій. Цей вид контролю здійснюється на кожному практичному занятті (за результатами попереднього виконання завдань самостійної роботи). При цьому поточний контроль передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних

навичок під час виконання практичних робіт.

Модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів за період навчання. Здійснюється шляхом проведення тестування. Тестування – метод оцінювання навчальних досягнень здобувачів, допомагає виявити наявність певних знань, умінь і навичок, засвоєних здобувачами під час аудиторних занять. Застосовуються тестові завдання закритої (з вибором однієї або кількох правильних відповідей) та відкритої (не мають запропонованих варіантів відповідей) форми. Тестування складається з окремих тестів. Тести охоплюють набір завдань, що відповідають структурі та змісту змістового модуля навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі. Кожна відповідь на екзамені складається з двох теоретичних питань. Відповідь повинна містити: формулювання сутності основних понять, сутності, структури і функцій правового регулювання туристичної діяльності, концептуальні засади формування його системи, порівняння українських, європейських та світових практик щодо здійснення туристичної діяльності та її правового регулювання, а також формулювання висновків. Питання оцінюються за повнотою відповіді.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Види навчальних занять		Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль				
Модуль 1	лекції	5	0	0
	практичні заняття*	5	5	25
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*	1	10	10

Разом за модуль 1				35
Модуль 2	лекції	5	0	0
	практичні заняття*	5	5	25
	за результатами виконання контрольних (модульних) робіт (модульний контроль)*	1	10	10
Разом за модуль 2				35
Разом за поточний контроль				70
II. Індивідуальне завдання (науково-дослідне)				10
III. Підсумковий контроль (екзамен)				20
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи				100

Поточний контроль.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 4 балів):

5 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Розвиває власну думку, самостійно добирає приклади;

4 бали – у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності;

3 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки;

1-2 бал – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє зміст теоретичних питань та практичних завдань, не знає відповіді на поставлені питання або побіжно розкрив лише окремі положення.

Викладачем оцінюється самостійність думок, логіка викладу та якість аргументації, повнота розкриття навчальних питань, культура мовлення і діалогу, використання навчальної, наукової та спеціальної літератури, вміння виділяти головне, узагальнювати, робити висновки.

Модульний контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів на модульному контролі (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає під час письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, розвиває власну думку, самостійно добирає приклади. Правильно вирішив усі тестові завдання;

8-9 бали – здобувач достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань;

6-7 бали – у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності. Правильно вирішив половину тестових завдань;

4-5 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив меншість тестових завдань;

1-3 бал – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє зміст теоретичних питань та практичних завдань, не знає відповіді на поставлені питання або побіжно розкрив лише окремі положення. Не вирішив жодного тестового завдання.

Індивідуальні завдання.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу необхідно здійснити поглиблене вивчення теми з рекомендованих за програмою курсу, підготувати науковий реферат і захистити його на практичному занятті.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

6-9 бали – вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі;

5-7 бали – частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблеми теми;

1-4 бали – поверхово розкрив лише окремі положення при цьому допустив суттєві помилки;

0 бали – не знає відповіді на поставлені питання.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість у правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міждисциплінарні та внутрішньо предметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблемного питання, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Підсумковий контроль.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (оцінюється від 0 до 20 балів):

16–20 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

13–15 бали – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкриває зміст теоретичних питань. При викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

9–12 балів – у цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але поверхово аналізує матеріал без глибокого всебічного аналізу, без обґрунтування та аргументації, при цьому допускає окремі суттєві неточності та помилки.

5–8 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

1–4 балів – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості теоретичних питань. Відповіді загальні, при цьому допускаються суттєві помилки.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену:

1. Оцініть комплекс факторів, які впливають на розвиток рекреаційної діяльності.

2. Оцініть основні функції рекреації.

3. Визначте класифікаційні ознаки рекреаційної діяльності. Що у них спільного, і чим вони відрізняються від класифікаційних ознак туризму.

4. Визначте особливості надання рекреаційно-туристських послуг.

5. Визначте головні фактори, що впливають на формування рекреаційних потреб.

6. Визначте співвідношення і взаємозалежність індивідуальних, групових і суспільних рекреаційних потреб.
7. Визначте методи, які використовуються для дослідження рекреаційних потреб.
8. Визначте закони, якими регулюється рекреаційний попит.
9. Виокремте підходи та відповідні визначення поняття рекреаційно-ресурсний потенціал.
10. Проаналізуйте співвідношення понять «рекреаційні ресурси» та «умови рекреаційної діяльності».
11. Визначте різновиди класифікацій рекреаційних ресурсів. На які групи поділяються рекреаційні ресурси в кожній із них?
12. Визначте, з яких позицій проводиться оцінка рекреаційних ресурсів. Наведіть приклади суб'єктів і відповідних їм об'єктів оцінювання.
13. Визначте головні типи оцінки рекреаційних ресурсів. Коротко їх охарактеризуйте.
14. Визначте, що називають природними рекреаційними ресурсами, накресліть схему класифікації природних рекреаційних ресурсів.
15. Визначте складники біологічних рекреаційних ресурсів.
16. Визначте категорії об'єктів природно-заповідного фонду, які можна використати з метою організації рекреаційної діяльності.
17. Визначте складники історико-культурних рекреаційних ресурсів і накресліть схему їхньої класифікації.
18. У чому полягає сутність поняття «рекреаційна дигресія», якими є її стадії?
19. Охарактеризуйте складники ТРС і ТРК, поясніть, як вони співвідносяться.
20. Визначте ТРС відповідно до функцій рекреаційної діяльності. Коротко їх охарактеризуйте.
21. Визначте цикл рекреаційної діяльності. Яке практичне значення має визначення і дотримання циклів рекреаційної діяльності.
22. Визначте тенденції, притаманні сучасному етапу розвитку рекреаційної діяльності.
23. Проаналізуйте співвідношення понять «тривалість» і «територіальний характер» рекреаційної діяльності.
24. Охарактеризуйте поняття «туризм» з економічного, статистичного, правового, соціального поглядів.
25. Поясніть, чим відрізняються умови і фактори рекреаційного районування.
26. Проаналізуйте відмінності між умовами й факторами рекреаційного районування.
27. Визначте головні ознаки рекреаційних районів.
28. Визначте, які підприємства, заклади й організації належать до соціально-економічних рекреаційних ресурсів.
29. Визначте зміст поняття «рекреаційне навантаження». Проаналізуйте методи, за допомогою яких воно вимірюється.

30. Проаналізуйте економічні інструменти охорони природи.
31. Визначте головні бальнеологічні групи мінеральних вод і бальнеологічні курорти України та світу, де вони використовуються.
32. Визначте, на яких курортах України та світу використовуються природні лікувальні грязі.
33. Проаналізуйте роль водних рекреаційних ресурсів в організації рекреаційної діяльності. Які водні рекреаційні ресурси є в Україні та світі.
34. Визначте структуру та склад об'єктів ПЗФ України. Які різновиди рекреаційного використання можна здійснювати на територіях і об'єктах ПЗФ України.
35. Охарактеризуйте розповсюдження історико-культурних ресурсів по території України. Назвіть великі історико-культурні туристські центри світу.
36. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів у регіоні Європи.
37. Оцініть природні рекреаційні ресурси Європи.
38. Оцініть історико-культурні рекреаційні ресурси Європи.
39. Якою є спеціалізація рекреаційного господарства Західної Європи.
40. Проаналізуйте розвиток рекреаційних комплексів у субрегіонах Європи.
41. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів у регіоні Північної Америки.
42. Охарактеризуйте природні рекреаційні ресурси Америки.
43. Дати оцінку історико-культурних рекреаційних ресурсів Америки.
44. Проаналізуйте розвиток рекреаційних комплексів в субрегіонах Америки.
45. Якою є спеціалізація рекреаційного господарства Карибської Америки.
46. Назвіть фактори, які уповільнюють розвиток рекреаційних комплексів Африки.
47. Коротко охарактеризуйте розвиток рекреаційних комплексів субрегіонів Африки.
48. Оцініть природні рекреаційні ресурси Африки.
49. Оцініть історико-культурні рекреаційні ресурси Африки.
50. Проаналізуйте розвиток рекреаційних комплексів у субрегіонах Африки.
51. Якою є спеціалізація рекреаційного господарства Австралазійського субрегіону?
52. Оцініть рекреаційні ресурси Азії.
53. Оцініть рекреаційні ресурси Австралії та Океанії.
54. Коротко охарактеризуйте розвиток рекреаційних комплексів субрегіонів Азійсько-Тихоокеанського регіону.
55. Оцініть рекреаційні ресурси Близького Сходу.
56. Охарактеризуйте варіанти класифікації туристських територій України.
57. Сформулюйте практичні й наукові підстави виокремлення

рекреаційно-туристських територій.

58. Проаналізуйте головні проблеми розвитку рекреаційного комплексу України.

59. Визначте тенденції розвитку туризму в регіонах України.

60. Виокремте заходи, що є необхідними для забезпечення подальшого розвитку регіональних рекреаційних комплексів України.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).

3. З навчальною метою під час заняття мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

4. Здобувач має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова література

1. Батир Ю.Г., Лопатченко І.М., Помаза-Пономаренко А.Л., Статівка О.М. Державне регулювання сталого розвитку туризму в Україні // Вісник Національного університету цивільного захисту України (Серія «Державне управління»). 2020. – № 2 (13). URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/12180/1/P-PLBS.pdf>.

2. Домбровська С.М., Білотіл О.М., Помаза-Пономаренко А.Л. Державне регулювання туристичної галузі України : монографія. Харків: НУЦЗУ, 2016. 196 с.

3. Домбровська С.М., Помаза-Пономаренко А.Л., Рибальченко Н.П. Туризм і право на нього в контексті гарантування безпеки: монографія. Харків: НУЦЗУ, 2022. 272 с.

4. Помаза-Пономаренко А.Л., Батир Ю.Г., Лопатченко І.М., Шевчук Ю.Р., Чечета К.О., Філенко Д.С. Євроінтеграція України, захист прав її громадян і розвиток туризму як стратегічні напрями державної політики // Вісник Національного університету цивільного захисту України (Серія «Державне управління»). 2020. № 2 (13). URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/11966/3/P-PBL.pdf>.

5. Помаза-Пономаренко А.Л., Горкун А.С. Фактори впливу на стан функціонування туристичної сфери в Україні // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Теорія і практика розвитку

туризму: досвід, проблеми, інновації». 21.02.2023 р. м. Харків. С. 85–87.

6. Помаза-Пономаренко А.Л., Завада Є.Є., Діщук М.В. Стратегічні напрямки розвитку туристичної сфери та рекреаційних комплексів: світ і Україна // Вісник Національного університету цивільного захисту України (Серія «Державне управління»). 2022. № 1 (16). С. 111–117.

7. Помаза-Пономаренко А.Л. Розвиток туризму в Україні у воєнний і післявоєнний періоди // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Том 33 (72) № 5. С. 6–11.

8. Помаза-Пономаренко А.Л. Рекреаційні комплекси світу : курс лекцій. Харків : НУЦЗУ, 2020. 154 с.

9. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. К., 1998. 130 с.

10. Біль М. М. Механізм державного управління туристичною галуззю (регіональний аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління». Львів, 2010. 21 с.

11. Ващенко Н.П. Рекреаційні комплекси світу. Опорний конспект. Київ : КНТЕУ, 2004. 202 с

12. Величко В.В. Організація рекреаційних послуг: навч. посіб.; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Х.: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2013. – 202 с.

13. Домбровська С. М., Білотіл О. М., Помаза-Пономаренко А. Л. Державне регулювання туристичної галузі України : монографія. Харків: НУЦЗУ, 2016. 196 с.

14. Закон України «Про туризм». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

15. Кобанець Л.О. Концепція управління розвитком рекреаційної діяльності. Донецьк: ІЕП НАН України, 2007. 192 с.

16. Конституція України : прийнята 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/main/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

17. Кузьмін О. Є., Дубоделова А. В., Кулиняк І. Я., Малкуш Х. Ю. Організування туристичної діяльності : навч. посібник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2015. 352 с.

18. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). К.: Альтерпрес, 2005. 436 с.

19. Масляк П.О. Рекреаційна географія : навч. посіб. К.: Знання, 2008. 343 с.

20. Покоłodна М.М., Полчанінова І.Л. Конспект лекцій з дисципліни «Рекреаційні комплекси світу (в тому числі турсресурси України)» (для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання за напрямом підготовки 6.140101 «Готельно-ресторанна справа»); Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ, 2012. 174 с.

21. Рекреалогія : навч. посіб. Рівне : НУВГК, 2015. 148 с.

22. Семенов В.Ф. Управління регіональним розвитком туризму :

навч. посіб. Одеса-Сімферополь : ВД «АРІАЛ», 2012. 340 с.

23. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія : навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.

24. Черниш І.В. Формування антикризової політики держави у туризмі : монографія. Полтава : ТОВ «АСМІ», 2014. 585 с.

25. Чир Н.В. Рекреаційна географія : навч-метод. посіб. Мукачево : вид-во Дишкант С.Я., 2019. 156 с.

Додаткова література

26. Алоян Р. Т. Адміністративно-правове забезпечення безпеки туризму в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. Наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». Київ, 2015. 23 с.

27. Безнощенко К. Ліквідація Державного агентства України з туризму та курортів. Теоретична та практична доцільність. URL: <http://jurblog.com.ua/2014/10/likvidatsiya-derzhavnogo-agentstvaukrayini-z-turizmu-ta-kurortiv-teoretichna-ta-praktichna-dotsilnist/>.

28. Давиденко Л. І. Державне регулювання сфери туризму на обласному рівні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління». Донецьк, 2006. 22 с.

29. Покоłodна М.М., Полчанінова І.Л. Конспект лекцій з дисципліни "Рекреаційні комплекси світу(в тому числі турсресурси України)" для студентів3 курсу денної та заочної форм навчання напряду підготовкиб.140101 - "Готельно-ресторанна справа". Харків: ХНАМГ, 2010. 140 с.

30. Помаза-Пономаренко А.Л. Стратегія як засіб стабільного розвитку України. International scientific journal. 2015. № 7. С. 12-15.

31. Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249826501>.

32. Форми міжнародної торгівлі: туризм. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/international-relations/19236/>.

33. Batyr Yu., Pomaza-Ponomarenko A., Lopatchenko I. After war reconstruction of Ukraine: economic aspect // Public administration and state security aspects. 2023. Vol. 1. Pp. 47–55. URL: <http://passa.nuczu.edu.ua/en/archive/100-batyr-yu-pomaza-ponomarenko-a-lopatchenko-i-fter-war-reconstruction-of-ukraine-economic-aspect>.

34. Dyrda Grażyna. Polska Organizacja Turystyczna jako podmiot wspierający rozwój turystyki na Podkarpaciu. Wymiary aktywności samorządów lokalnych w obszarach współpracy transgranicznej; Red. naukowa M. Karapyta, K. Rejman. Jarosław : Instytut Stowarzyszenie Polsko-Ukraińskie, 2007. С. 69-80.

35. Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii Polska. URL: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologie/publikacje>.

36. Sznajder M., Przezbórska L. Agroturystyka. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne. 2006.

Інформаційні ресурси

1. Інтернет-ресурс Всеукраїнської громадської організації «Туристична асоціація України». URL: <http://www.tau.com.ua>.
2. Інтернет-ресурс Всеукраїнської Федерації роботодавців в сфері туризму. URL: <http://www.frtu.org.ua>.
3. Інтернет-ресурс Інституту туризму Республіки Польщі. URL: <http://www.intur.com.pl>.
4. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Всесвітньої туристської організації. URL: <http://www2.unwto.org/>.
6. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
7. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua>.
8. Офіційний сайт світової спадщини ЮНЕСКО. URL: <http://whc.unesco.org>.

Розробник:

доцент кафедри менеджменту,
д.держ.упр., с.д.

Аліна ПОМАЗА-ПОНОМАРЕНКО